

Τράπεζα θεμάτων Αρχές Φιλοσοφίας Β' Λυκείου

GI\_V\_FIL\_0\_14845

241ο  
ΟΜΑΔΑ Α

**ΘΕΜΑ Α1**

1α. Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:  
(μονάδες 10)

1. Ο Πλάτων υποστήριξε ότι οι ιδέες είναι πράγματα υπαρκτά, ανεξάρτητα από τον αισθητό κόσμο, αιώνια και αμετάβλητα.

1. Σωστό.

2. Η πίστη σε ορισμένες αξίες όπως η κοινή ευημερία, η δικαιοσύνη και ο σεβασμός στα δικαιώματα των άλλων δεν είναι δυνατό να απουσιάζει από καμία επαρκή αντίληψη ηθικής συμπεριφοράς.

2. Σωστό.

3. Κατά τον Χομπς ο μόνος τρόπος να επικρατήσει κοινωνική ηρεμία είναι η κατάλυση κάθε είδους εξουσίας και η δημιουργία μιας αταξικής κοινωνίας.

3. Λάθος.

4. Αν οι ενέργειές μας καθορίζονται από δυνάμεις που δεν μπορούμε να ελέγξουμε, τότε δεν διαθέτουμε περιθώρια προσωπικής ελευθερίας και η συμπεριφορά μας είναι αναπόδραστα καθορισμένη.

4. Σωστό.

5. Το ερώτημα για το νόημα των λέξεων έχει απαντηθεί επαρκώς στον αιώνα που πέρασε από τη φιλοσοφία της γλώσσας.

5. Λάθος.

1β. Να αποδώσετε το φιλοσοφικό περιεχόμενο των όρων: καθολικές έννοιες, μινισμός, βάθος έννοιας (και με χρήση παραδείγματος).

(μονάδες 15)

Καθολικές έννοιες = ο Αριστοτέλης τις ονομάζει «καθόλου». Οι καθολικές έννοιες δεν είναι πράγματα ξεχωριστά από τα φυσικά αντικείμενα, αλλά προκύπτουν από αυτά μέσω νοητικής αφαίρεσης. Σχηματίζουμε δηλ. στο νου μας την καθολική έννοια της λευκότητας για παράδειγμα, όταν από διάφορα λευκά αντικείμενα αφαιρέσουμε όλες τις άλλες ιδιότητες και κρατήσουμε μόνο την ιδιότητα του λευκού.

Μονισμός = φιλοσοφική θεωρία που δέχεται ότι υπάρχει μία και μόνη ουσία στο σύμπαν. Χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι η θεωρία του Σπινόζα για την ουσία, που την ταυτίζει με το Θεό ή τη φύση, και η θεωρία του Χέγκελ για την απόλυτη ιδέα. Γενικά, μονιστική είναι κάθε θεωρία που υποστηρίζει την ύπαρξη μίας και μοναδικής αρχής ή υπόστασης, είτε αυτή είναι υλική (υλισμός) είτε πνευματική (ιδεαλισμός).

Βάθος έννοιας = το σύνολο των κοινών χαρακτηριστικών όλων των αντικειμένων που υπάγονται σε μία έννοια ονομάζεται βάθος έννοιας. Παράδειγμα: το σύνολο των κοινών χαρακτηριστικών των θηλαστικών ζώων αποτελεί το βάθος έννοιας.

## ΘΕΜΑ Α2

**2α. Με ποια επιχειρήματα ένας ωφελμιστής θα δικαιολογούσε την εφαρμογή της θανατικής ποινής;**

(μονάδες 12)

Ένα από τα θέματα που απασχολούν το πεδίο της εφαρμοσμένης ηθικής είναι η θανατική ποινή. Αν, λοιπόν, ένας ωφελμιστής ερχόταν αντιμέτωπος με το θέμα της θανατικής ποινής και θα έπρεπε να δικαιολογήσει την εφαρμογή της, σίγουρα πρώτα θα σκεφτόταν και θα υπολόγιζε τις συνέπειες της εφαρμογής αυτής. Αν ένας άνθρωπος είχε διαπράξει κάτι πολύ σοβαρό και επικίνδυνο για το κοινωνικό σύνολο και καταδικαζόταν σε θάνατο, τότε ίσως ένας ωφελμιστής να σκεφτόταν τη θανατική ποινή ως την ενδεδειγμένη λύση. Βέβαια, θα λάμβανε υπόψιν του και τους συγγενείς του κατάδικου, οι οποίοι, πέραν των άλλων συναισθημάτων της απώλειας ενός προσφιούς τους προσώπου, θα ένιωθαν και ανακούφιση, επειδή η κοινωνία θα απαλλασσόταν από έναν άνθρωπο που την βλάπτει φανερά.

**2β. Ποια είναι η λειτουργία του Συντάγματος στο πλαίσιο της σύγχρονης φιλελεύθερης αστικής δημοκρατίας;**

(μονάδες 13)

Στο πλαίσιο της σύγχρονης φιλελεύθερης αστικής δημοκρατίας, το Σύνταγμα αποτελεί το βασικό καταστατικό χάρτη οργάνωσης του δημοκρατικού κράτους, καθώς και το χάρτη δικαιωμάτων των πολιτών. Το Σύνταγμα θέτει ένα πλαίσιο, εντός του οποίου η πλειονότητα των πολιτών μπορεί να λαμβάνει αποφάσεις άμεσα ή μέσω των αντιπροσώπων της, χωρίς ωστόσο να μπορεί να το υπερβεί. Έτσι, η φιλελεύθερη δημοκρατία συνδυάζει την αρχή της πλειοψηφίας με το σεβασμό των δικαιωμάτων που

προστατεύουν κάθε πολίτη από την αυθαιρεσία των αρχών. Επομένως, σε μια φιλελεύθερη δημοκρατία οι εκλεγμένοι άρχοντες οφείλουν να σέβονται και να μεριμνούν για τη σωστή εφαρμογή του Συντάγματος.

**Επιμέλεια: Κατερίνα Μητσοπούλου**